

УДК 631.37:621.313.13

ДОСЛІДЖЕННЯ НАПРУГИ ЗМІЩЕННЯ НЕЙТРАЛІ І КОВЗАННЯ АСИНХРОННОГО ДВИГУНА ПРИ ГЛИБОКІЙ НЕСИМЕТРІ ЗА ДОПОМОГОЮ КРУГОВОЇ ДІАГРАМИ

Попова І. О., доцент,
Макенов П. С., студент
Іванов М. В., магістрант

irirnapopova54@gmail.com
tankist2002mlt@gmail.com
ivanov.maksus@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного,
м. Мелітополь

При неповнофазному режимі роботи асинхронного двигуна напруга зміщення нейтралі $\dot{U}_N$ знаходиться у прямій залежності від моменту опору робочої машини, тобто від коефіцієнта завантаження k_z , та ковзання асинхронного двигуна [1]. Зміна ковзання призводить до зміни опорів обмотки ротора струмам прямої і зворотної послідовностей

$$Z_{r1} = r_2''/s + jX_2''; \quad (1)$$

$$Z_{r2} = r_2''/(2-s) + jX_2'' \quad (2)$$

де r_2'' , X_2'' – активний і індуктивний опори обмотки ротора, згідно Г-подібної схеми заміщення.

Повні опори фази асинхронного двигуна струмам прямої і зворотної послідовностей для Г-подібної схеми заміщення теж залежать від частоти обертання ротора або ковзання s визначаються за формулами [2, 3]

$$Z_1 = \frac{Z_m(Z_s + Z_{r1})}{Z_m + Z_s + Z_{r1}} = z_1 \cdot e^{j\varphi_1}; \quad Z_2 = \frac{Z_m(Z_s + Z_{r2})}{Z_m + Z_s + Z_{r2}} = z_2 \cdot e^{j\varphi_2}, \quad (3)$$

де Z_s , Z_m – комплекси повних опорів, відповідно, обмотки статора і магнітопроводу асинхронного двигуна.

Таким чином напруга зміщення нейтралі, що виникає під час несиметричного режиму, залежить від комплексів опорів фази струмам прямої і зворотної послідовностей $\dot{U}_N = f(Z_1, Z_2)$. Проаналізуємо змінення $\dot{U}_N$ в залежності від ковзання за допомогою рівняння кругової діаграми, використав графічний метод побудови кругової діаграми (рис. 1).

Запишемо рівняння кругової діаграми наступним чином [4]

$$\dot{U}_N = \frac{\dot{E}_1}{1 + \frac{z_1}{z_2} e^{j\psi}}, \quad (4)$$

де ψ – кут, що дорівнює різниці кутів зсуву фаз прямої φ_1 і зворотної φ_2 послідовностей, градуси;

$\dot{E}_1$ – комплекс електрорушійної сили джерела, В.

При побудові кругової діаграми прийемо, що відрізок ОК відповідає, у масштабі напруги, модулю напруги зміщення нейтралі при короткому замиканні фазної обмотки асинхронного двигуна. Відрізок ОА дорівнює, у масштабі опору, модулю повного опору зворотної послідовності z_2 . По лінії змінного параметра (л.з.п.) АН відкладаємо модуль повного опору, що визначений з урахуванням коефіцієнта завантаження і ковзання $z_1 = f(k_z, S)$. Аналіз кругової діаграми показує, що в разі, коли опір прямої послідовності z_1 дорівнює нулю, що є режимом короткого замикання фазної обмотки, вектор напруги зміщення нейтралі співпадає з відрізком ОК, а напруга зміщення

нейтралі дорівнює фазній напрузі мережі. При роботі асинхронного двигуна в симетричному режимі напруг, коли напруги зворотної послідовності і струми зворотної послідовності відсутні (тобто опір зворотної послідовності z_2 дорівнює нулю), напруга зміщення нейтралі теж дорівнює нулю. В несиметричному режимі при глибокій несиметрії напруга зміщення нейтралі при зміні z_1 від нуля до нескінченності змінюється від E_1 , рівної фазній напрузі джерела у симетричному режимі, до нуля. При збільшенні ковзання опір прямої послідовності z_1 зменшується, що призводить до зростання напруги зміщення нейтралі.

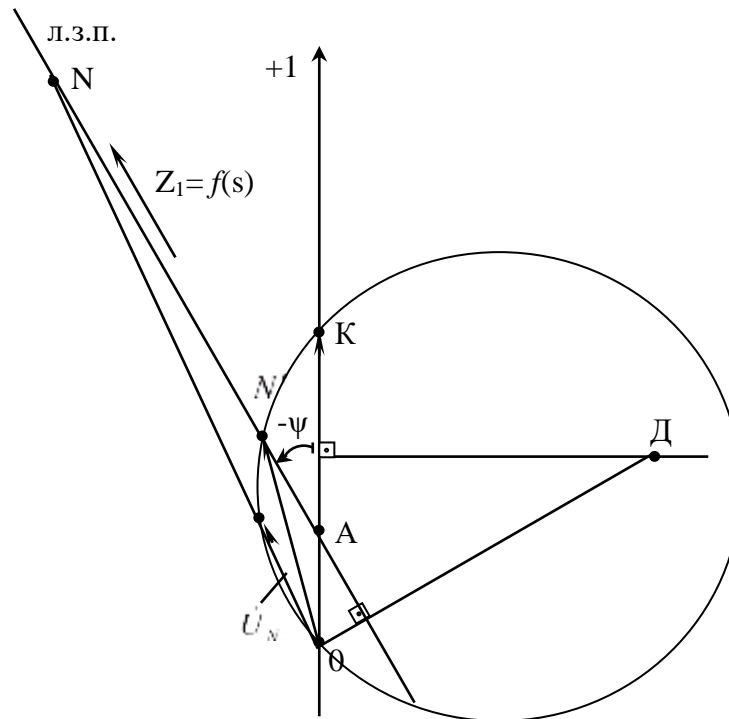

Рисунок 1. Кругова діаграма для дослідження напруги зміщення нейтралі

Висновок. За допомогою кругової діаграми можна аналізувати зміну напруги зміщення нейтралі в залежності від ковзання асинхронного при відомих опорах фаз прямої і зворотної послідовностей.

Список використаних джерел

1. Попова І. О. Математична модель режимів роботи асинхронного двигуна при несиметрії напруги. *Праці Таврійської державної агротехнічної академії*. Мелітополь, 2002. Вип. 5. С. 11–18.
2. Попова І. О. Визначення параметрів асинхронного електродвигуна при несиметрії напруги. *Праці Таврійської державної агротехнічної академії*. Мелітополь, 2002. Вип. 6. С. 90–94.
3. Попова І. О., Макенов П. С. Дослідження опорів асинхронного двигуна при роботі в несиметричному режимі. *Сучасний стан та перспективи розвитку електротехнічних систем*: зб. тез доп. III Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. пам'яті В.В. Овчарова. Мелітополь, 2020. С. 93-94. URL: http://www.tsatu.edu.ua/etem/wp-content/uploads/sites/60/popova_makenov-doslidzhennja-oporiv-asynhronnoho-dvyhuna-py-roboti-v-nesymetrychnomu-rezhymi.pdf (дата звернення: 22.10.2021).
4. Попова І. О. Контроль режимів роботи асинхронних двигунів при несиметрії напруг мережі: автореф. дис. ... канд. тех. наук: 05.09.16. Мелітополь: ТДАТА, 2003. 20 с.